

IV. AKTUALNE WYDARZENIA

Ks. Andrzej Jakóbczak

Obecność Chrystusa w centrum życia chrześcijańskiego czyli ewangeliczny model Marii i Marty w duchowości Św. Jadwigi Królowej Sprawozdanie z sympozjum z okazji 600-lecia jej śmierci

Obecność Świętej Jadwigi Królowej jest w świadomości katolików w Polsce od kilku lat bardziej żywa. Ma to związek z jej beatyfikacją, kanonizacją oraz z rocznicami Uniwersytetu Jagiellońskiego i jego Wydziału Teologicznego. Tegoroczny jubileusz 600-lecia śmierci Świętej Jadwigi stał się okazją do zorganizowania poświęconego jej sympozjum. Odbywało się ono w dniach 15 i 16 października w gmachu Wyższego Metropolitalnego Seminarium Duchownego w Krakowie. Organizatorzy - Siostry Świętej Jadwigi Królowej i Polskie Towarzystwo Teologiczne - postawili sobie za cel ukazanie aktualności świętej i zwrócenie uwagi na szczególnie charakterystyczny rys jej duchowości: świadomość obecności Boga. Motywem przewodnim - jak napisano w zaproszeniu - była obecność Chrystusa w życiu chrześcijańskim i rola tej obecności w dziejach zbawieni, w liturgii w życiu świętych. Program sympozjum stopniowo odsłaniał tajemnicę obecności Boga najpierw od strony teologicznej, następnie w życiu świętych - szczególnie Świętej Jadwigi - i dalej: w naszym życiu.

Patronkami sympozjum były także święte siostry Maria i Marta, których postawy znalazły syntezę w życiu Królowej.

Myślą przewodnią pierwszego dnia obrad była świadomość obecności Boga (Maria). W seminaryjnej kaplicy, która na czas sympozjum przejęła rolę remontowanej auli, zebranych powitał rektor seminarium ks. dr Edward Staniek. Następnie słowa pozdrowienia skierował - w imieniu obecnego na rzymskim synodzie J. E. kardynała Franciszka Macharskiego - bp Kazimierz Nycz. On też dokonał oficjalnego otwarcia sympozjum. Słowo wprowadzające wygłosił biskup sandomierski Wacław Świerzawski. Przedstawił cel i strukturę spotkania oraz określił jego dominantę (obecność Chrystusa), i subdominantę (Święta Królowa Jadwiga).

Referat inauguracyjny, zatytułowany: Bóg obecny w swoim słowie pisany (dane teologii biblijnej), wygłosił o. prof. dr hab. Augustyn Jankowski OSB. Teksty Starego Testamentu wskazują na moc dynamikę i skuteczność słów wypowiedzianych przez Boga. Słowo Boga może być niszczące i gwałtowne, albo budujące i łagodne. Jest wszechwładne również wtedy, kiedy wypowiada je np. prorok. Wyrażna jest także skuteczność słów Jezusa - cuda dokonywane samym tylko słowem; "dynamika słowa w słuchaczach jest jakby sakramentalna". U Św. Jana widać zaczątki teologii głoszonego słowa jako czynnej w nim obecności Bożej: Zapewnienie Chrystusa o obecności z uczniami aż do skończenia świata jest wypowiedziane w kontekście głoszenia słów Jego nauki. Kerygmat apostołski w Kościele kryje w sobie dynamiczną obecność Chrystusa: gdy słyszy się kerygmat - słyszy się Chrystusa obecnego i przemawiającego aktualnie.

Kolejny referat: Służyć Chrystusowi obecnemu w Liturgii - duchowość Św. Jadwigi Królowej przedstawił bp prof. dr hab. Wacław Świerzawski. Na wstępie wyjaśnił rozumienie terminu duchowość, która wg Hansa U. von Balthasara jest postawą fundamentalną i praktyczną, jaką człowiek ma na temat swojej egzystencji. Wskazał też na trzy wymiary duchowości: a) człowiek określa się przez ducha, b) człowiek pragnie siebie realizować, c) duch ludzki nie może być kształtem absolutnym dla siebie - winien dać rządzić przez Ducha Absolutnego. W dalszej części przedstawił fragmenty hagiograficzny i duchowy program Św. Jadwigi Królowej. W analizie fragmentów formularzy liturgicznych ku czci Św. Jadwigi wyeksponowana została charakterystyczna dla niej synteza postaw Marii i Marty: świadomość obecności Boga (Maria) oraz święta i czynna miłość (Marta). Owa synteza dokonywała się przez Liturgię. Zinterioryzowana miłość ma być mocą wewnętrzną uzewnętrznianą w czynach.

W otwartej po przerwie dyskusji poruszono m.in. zagadnienia obecności Boga w słowie kaznodziei - powinien on być świadomy faktu, że o ile głoszone przez niego słowo jest kerygmatem (a tak być powinno) - jest w nim obecny Bóg. Kerygmat Kościoła jest uobecnieniem aktualnie mówiącego Chrystusa. Zwrócono uwagę na poprawność wyrażenia kerygmat (nie kerygma, podobnie: charyzmat

- nie charyzma) i wielość możliwości tłumaczenia wersetu z modlitwy Pańskiej: "nie wódz nas na pokuszenie".

Po przerwie obiadowej swój referat przedstawił ks. dr Michał Jagosz. Temat wystąpienia brzmiał: Królowa Jadwiga jako patronka jednoczącej się Europy. Autor ukazał znaczenie świętych w historii Europy i próbował odpowiedzieć na pytanie: co sprawia, że te postacie są wciąż aktualne? Na tym tle święta Jadwiga przedstawiona została jako osoba światła, głęboko religijna, otwarta na dialog międzywyznaniowy, troszcząca się o kulturę narodową, o naukę, o głoszenie Dobrej Nowiny, podejmująca wysiłki na rzecz pokoju i dialogu między państwem a Kościołem,... Jest też obecna na forum międzynarodowym XX wieku przez rozmaite artykuły, książki, wystąpienia - nierzadko zawierające także pewne błędy. Stanowi wzór łączenia modlitwy z pracą i wyraża dowartościowanie kobiety w życiu politycznym i społecznym.

Dyskusja po referacie dotyczyła m.in. znaczenia Św. Jadwigi jako zwornika słowiańszczyzny. Konsul Generalny z Węgier poinformował zebranych o powstającej Polsko-Węgierskiej Fundacji Kultury im. Świętej Jadwigi Królowej. Swoją obecność zaznaczyła także młodzież: uczeń jednej ze szkół pod patronatem Świętej Królowej zauważył, iż jest ona zbyt mało znana zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży. Zgodzono się z głosem, że Św. Jadwiga jest potrzebna jako wzór i autorytet zarówno dla szkoły, jak i rodziców. Podkreślono też rolę parafii w rozszerzaniu kultu świętej.

Następnie uczestnicy sympozjum przeszli do mieszczącego się przy ulicy Kanoniczej Instytutu Jana Pawła II, w którego podziemiach mogli wysłuchać koncertu połączonego z otwarciem wystawy dzieł związanych z duchowością Św. Jadwigi.

Drugi dzień obrad rozpoczął się od referatu Ks. prof. dr. hab. Bolesława Przybyszewskiego zatytułowanego Model ewangelicznej Marii i Marty w życiu Królowej Jadwigi. Przyszło jej żyć w czasie rozwoju devotio moderna - pobożności akcentującej bardziej osobisty kontakt z Bogiem i podnoszącej wartość codziennych obowiązków stanu. Znaczny wpływ na duchowość Królowej wywarli: dominikanin Jan z Brzegu swym dziełem De contemplatione et vita activa oraz polscy teologowie kształceni w Pradze. Jej modlitwa owocowała działalnością apostołską - bardzo zatroskana była o ewangelizację Litwy, o poziom wykształcenia kleru, o rozwój nauki. Czyniła pokój i pochylała się nad nieszczęśliwym człowiekiem.

Dopowiedzeniem do referatu była wzmianka ks. Jagosza o mszach ufundowanych przez Królową i jej męża, oraz postulat wydania wspomnianego traktatu w języku polskim.

Kolejny - ilustrowany przeżroczami - wykład zatytułowany Postać Św. Jadwigi inspiracją w sztuce, przedstawił prof. dr hab. Jan Bruzda (Politechnika Krakowska). Wspominając opisywane przez współczesnych Św. Jadwidze piękno jej ciała i ducha (niestety nie istnieje żaden portret Królowej powstały za jej życia) prelegent dokumentował bogatym materiałem ilustracyjnym stwierdzenie, iż jej postać była wyjątkowo silną inspiracją dla sztuk pięknych. Zwrócił też uwagę na, charakterystyczne dla różnych epok, elementy, które dominowały w przedstawieniach tej postaci. Obecnie podkreśla się bardziej jej piękno duchowego i królewski majestat.

Po przerwie głos zabrał prof. Stanisław Rodziński (Rektor ASP). W sposób niezwykle barwny rozwinął temat: Postać Św. Jadwigi nowoczesnym modelem świętości świeckich. Swoje wystąpienie potraktował jako refleksję współczesnego człowieka o aktualności Św. Jadwigi, a uczynił to w formie świadectwa - opisu swoich spotkań ze Świętą Jadwigą. Odkrywając tęsknoty człowieka żyjącego dzisiaj: wolność, wołanie o głębię i sens, powołanie kobiety... ukazywał odpowiedzi, jakie daje na nie Święta: Królowa Jadwiga należy do tych, którzy swoją świętością tworzą kwadraturę koła, w którym jest miejsce dla każdego.

Rozpoczęta następnie dyskusja świadczyła o potrzebie podjętej refleksji. Zastanawiano się m.in. jak sztuka może pomóc w dążeniu do świętości, jak doszukać się piękna w sztuce współczesnej, na ile może i powinna ona wyrażać wiarę.

Popołudniowa sesja rozpoczęła się od wystąpienia s. dr Adelajdy Sielepin CHR (PAT). Jej przedłożenie zatytułowane było: "Czyń, co widzisz", czyli duchowy testament Pani Wawelskiej przyjęty przez Zgromadzenie Sióstr Św. Jadwigi Królowej Służebnic Chrystusa Obecnego. Po przedstawieniu historii Zgromadzenia i wpływu, jaki na jego powstanie miał bp. Wacław Świerżawski, prelegentka skoncentrowała się na ukazaniu charyzmatu Sióstr w kontekście charakterystycznych cech

duchowości Świętej patronki. Dominujące znaczenie ma zestawienie modlitwy i czynu - postaw Marii i Marty. Modlitwa - życie wokół Chrystusa obecnego szczególnie w Liturgii oraz czyn - miłosierne pochylanie się nad człowiekiem zagubionym w drodze do Boga (chrześcijańskie wtajemniczenie). W omawianych postawach wyraża się też odpowiedź na słowa, które usłyszała Jadwiga pod wawelskim krucyfiksem (fac quod vides): Maria - widzi, Marta - czyni.

Kolejnym punktem programu był panel przedstawicieli wspólnot i grup społecznych na temat: Wiara świadoma i miłosierdzie. Uczestnicy (harcerze, członkowie Sodalitacji Św. Jadwigi Królowej, matka, wychowawca, radny miasta Krakowa, przedstawiciel Ośrodka Katechumenalnego i osoba zainteresowana ekumenizmem) dyskutowali wokół zagadnień, które już zaistniały na sympozjum, a które warto było szerzej potraktować: Jadwiga wzorem świętości świeckich; Duchowość Jadwigi jako model wychowawczy; Kult jako służba Obecnemu; Bóg obecny na straży życia; Krzewicielka pokoju i ekumenizmu; Miłosierdzie wobec ludzkiej duszy.

Po przerwie i słowie podsumowującym sympozjum jego uczestnicy udali się Katedry Wawelskiej, gdzie Mszy świętej koncelebrowanej przewodniczył i homilię wygłosił biskup sandomierski Wacław Świerżawski. Nawiązał w niej do znamienego zestawienia faktów: zakończenie sympozjum z okazji 600-lecia śmierci Świętej Jadwigi Królowej odbywa się w pobliżu miejsca przechowywania jej doczesnych szczątków i w pobliżu czarnego wawelskiego Krucyfiks (pod którym wstuchiwała się w głos Chrystusa), w dniu jej patronki - Św. Jadwigi Śląskiej, przy ołtarzu, w którym złożone są relikwie Św. Stanisława biskupa krakowskiego i w 21. rocznicę wyboru jego następcy na stolicę Świętego Piotra.

Błogosławieństwo na zakończenie Mszy świętej i rozesłanie z misją pokoju Chrystusa były ostatnim akcentem dwudniowej refleksji nad duchowością, przesłaniem i aktualnością jedynego świętego Króla Polski.